

מסורת הש"ס

א) כחצות טו: ב) ג) סוכה לו: יו"ט, א) פרה פ"ב מ"א, ד) סוכה מ"ו, ה) ופ"ה ט"ז, ו) מ"א ע"ג, ז) וי' ב' ג' ד' מ"א פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז' סגן לאון שטו:

תורה אור השלם

1. זאת וקח' דהתורה אשר צוה יי' לאמר דבר אל בני ישראל וקח' אלקיך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: במדבר י"ב ב

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על ובו משום דשבא נהרצית לו: ע"י לקמן דף כה ע"ב מוס' ד"ה א"כ:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה רבינו וכו' ולכך רבעה לא חיישין ב) ד"ה ומו לא מילי אין להקשות. ג) כה"ל לשלם הוא צדק סד ויבנות וזכוריות ספ"ד ויבנות דף ג' ע"ג: ד) ד"ה לא ס"ד ד"ה דמשום ד"ה לא ה"ל: תוס' ד"ה על יד וכו' שאין נלמדת שנהרצית:

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. למתמימי אבות ממון ואין מפקירין אותם (בבבבב ב"ב). ע"י נפשות. שהיה נזונה למות. אסורה לבעלה. דהואיל ונהוגין בה הפקר חוששין שמה נמלכה על כל מה שבה. וזה לא מילי. אין לזון אחר דבר זה (סוכה לו) אין להשיב על כל גיבוהו לט. וקדושין א) מן לכת לאשה מילי (ע"ב) מילי (סנהדרין סב). אין להקטע דבר זה (ע"ב סו). הנייה עליה. על פרה (סוטה טו) וסו: עליה. אגודה של שקין. אגודה של שקין (סו). פסלה. וזע"ג דלאו על הוא ובעליה לחודי מיעבדא דכתיב פרה נמלכת על האדמה בה אשר לא עלה בעליה לחודי ואפילו שלם משכה (סו). ובעליה עד שתמשוך. שמתולת המשא מעט, דבעלה כתיב אשר לא משכה (סו).

רבינא. מהדר לתרוזי מתני' וזרייתא דלעיל לעולם חשדי ומתני' לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבע על זכרייתא דקתני אין חוששין משום רובע משום נרבע דיעבד דמשום לשעבר קבעית למיסרה דלמא כבר רבעה ולכך ב) ארבעה לא חיישין: ומא סימרא. לדמדי דחשדי ציה

שני בן לן לכתחילה צין לדיעבד דלכתחילה לא מייחדין ליה צדייהו והיכא דאיתחד לא מיתסר ולא אמרינן נבעלה לו: ע"י ממון. הפסד ממון. דכבר אי צעילנא לה מו לא פרע לי צעלה מיד: טע. דמשום הפסד ממון הוא דשרי לה דקתני על ידי נפשות שנתחייבה הריגה אסורה לבעלה אלמא היכא דלא מירמת להפסד ממונו אפקורי מפקר לה וחיישין שמה נבעלה לאלה מהן בראון. ואית דמוקמי לה נאשט כהן דמתקרא צאונס וראשון עיקר דכתיבות (דף טו: כו) מוכח דבאשט ישראל קאי: ומו לא מילי. א) אין להקשות על דבר זה דודאי טעמא ע"י ממון מותר משום דחיישין עובד כוכבים להפסד ממונו: פרה חטאת. פרה אדומה: ה"ג ממאי דלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעיה וטעמא דר"א כו: עודה של שקין. שקין הרבה ריקנין קשורין צידה: פסלה. דכתיב אשך לא עלה עליה צהעלאה צעלמא: ובעגלה. עגלה ערופה אינה נפסקת צהעלאת עול: עד שסמשון צו. דכתיב צעגלה (דברים כ) אשר לא משכה צעול. ולישנא אחריתא עודה עך שטוין צו (שקין: א) לא ס' דטעמא דר"א משום עודה: דמשום הנאה פורתא. להקל מעליו משוי מעט: לא מפסיד טובא. דמיס יקריס של פרה אדומה אלף ודאי טעמא משום רביעה הוא: יקחו. ימכרו קרי ציה ויקימו: אלף

קיוחה כתיב בהו ודלמא עד

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה כג.

רבינא אמר הא לכתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דבסמוך לית להו ההוא שניאל דלעיל לדאס חס על צהמנו כו' מדמהדרי אשניוא אחריתא ותימה א"כ מה יתרוזי משני המשינות שנהגו למכור מוכרין דלעיל צפ"ק

ואין לומר שיתרוזו כשניוא קמא דרב דלעיל צמקוס שהמירו למכור המירו ליחד ללא נחשדו ארביעיה כיון דלא קס דלף רב הדר ציה משום טעמא דפרשי' וי"ל דודאי צין רבינא צין רבי פדת אית להו שניוא דעובד כוכבים חס על צהמנו לענין שלא יאסור למכור להם צבוס מקוס וף צמקוס שנהגו שלא למכור נמי ליכא איסורא אלף מנהגא דכפרישית מיהו מיסתבר להו דלענין קרנן יש לנו להחמיר ולאסור אף צמקוס שמוכרין ולא לקמוך על אותו טעם דעובד כוכבים חס על צהמנו ו'י' לאו טעמא דדיעבד לרבינא ור' פדת דמוק' לה כרצנן דלא חיישין לרביעה כלל ור"ת ור' יוחנן דמשני לקמן (דף כד:) גבול יש לה פחותה מצת שלם נעקרת צת שלם אינה נעקרת מה יתכן מהיהא דמקוס שנהגו למכור מוכרין משמע כל צהמות אפילו ימרוט על שלם ועוד דפחותה מצת שלם נמי היה לו לאסור שמה תשהה אללו עד שתייה צת ג' וירצננה וי"ל דכן פירוש דרבינו פחותה מצת ג' ודאי נעקרת וצת ג' רוב הפעמים אינה נעקרת אלף אינו ודאי כ"כ הילכך צמקוס שנהגו מוכרין אפילו צת שלם דעובד כוכבים חס לפי שאינו יודע דודאי ודואם שלא מעקר ולענין קרנן מוקי ההוא דלוקמין צפחותה מצת ג' ולא מיציעא צמקוס שמוכרין דשרי ליקח אלף אף צמקוס שנהגו שלא למכור לוקמין לקרנן דכיון דודאי נעקרת חייס עלה ולא רבעה ומה שנהגו שלא למכור משום חשש דרביעה לאחר שלם כדפרשינן אלף צת שלם אין לוקמין דאינה נעקרת

כ"כ צודאי ואיכא למישח דלמא רבעה: ע"י יד ממון מותרת אבע"ה. פ"ה דמיידי צאשט ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשריא צדיעבד משום דאמרין דודאי לא נבעלה דלמא לעולם אימא לך דנבעלה ומיהו להכי שריא משום דאשט ישראל שנבעלה צאונס מותרת ואין לאוסרה * משום דשמה נהרצית לו דודאי כיון דאינה נתפסת אנפשות ולא מתרצית ליה לכך נראה לפרש דודאי מיידי צאשט כהן צאונס אסורה והכא מותרת דאמרין ודאי לא נבעלה וכן משמע צפרק שני דכתיבות (דף טו: כו) וסו) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתינן מיידי צאשט כהן דמיידי עלה בגמרא התם ההוא מעשה צאשט אחת שהורנה צאשקלון ורחקוה צני משפחה ואי צאשט ישראל הוה ההוא עובדא מאי קאמר ורחקוה צני משפחה לא הוה להו לרחק אלף לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח דמיידי צאשט כהן דקתני על ידי ממון מותרת לבעלה טעמא דע"י ממון דמרתת אהפסד ממונו הא שלא על ידי ממון אסורה וף על פי שאין תלמוד (ז) נהרצית כיון שאינו ע"י נפשות ואי צאשט ישראל אמאי אסורה אלף ודאי צאשט כהן והא דנקט מותרת לבעלה ולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה לבעלה והתם אף צאשט ישראל אסורה לבעלה דאיכא למימר משום פחד נפשות נהרצית לו ור"ת מאי ס"ד דרבינא דבעי לאוסר צאשט כהן ולמיחש מיהא לבעילת אונס ואע"י דאיכא הפסד ממון ומדשינין הכא דיעבד ה"ה אף היכא דליכא הפסד ממון ותימא מאי קאמר תדע דלמא שאני ע"י נפשות אסורה אבע"ה. תימה מאי קאמר תדע דלמא שאני ע"י נפשות אסורה וף היכא דליכא הפסד ממון וי"ל דודאי שלא ע"י ממון אסורה דאי ס"ד מותרת אמאי נקט רישא חסד ממון ליתני שלם ע"י נפשות מותרת אלף ודאי הפסד ממון דוקא נקט וסיפא דקתני ע"י נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לבעלה כהן דהא איירי אלף צא להשמיענו דאף לישראל אסורה דאיכא למימר מחמת פחד נהרצית לו: ר"ת א"כ מירי. פי' דודאי הפסד ממון שאני אלף יחוד צעלמא אימא דאסור אף צדיעבד תימה אס כן לא הנחת צת לאצרהס אצינו אשט כהן יושבת תחת צעלה דא"כ שלא תתיחד עם שום עובד כוכבים שעה אחת וכיון דליכא הפסד ממון חיישין וי"ל דאין זה אלף דחוי צעלמא כלומר מהכא לא תוכיח ומכל מקום דברי רבינא אמרין הן וע"י דלפילו לפי המסקנה אין לאסור יחוד מועט דדוקא נהבשה שאני לפי שאיך מקורה צידו כעין צהמה דהכא דצידו לרבעה אלף היכא שאינה תחת ידו של עובד כוכבים כלל ויכולה לעוקב והיה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת ואין לאוסרה על אותו יחוד וכן עיקר וצירושלמי דחי דאין דמיון אשה לצמהה שאני אשה שדרכה לזנות ואפילו חרשת דרכה לרמו: ה"תם יצרו תקפו. תימה לעיל לאחר רב עובד כוכבים חס על צהמנו ורבי פדת נמי אית ליה ההוא שניוא כדפרי' נימא יצרו תקפו מנ"ש דפרה דלמיה יקריס וי"ל שאני הכא כיון דלמיה יקריס עומדת למכור לישראל וכיון שהוא מוכר הפרה וסבור הוא להעלים וחינו מושג כיון שדירו תקפו:

עין משפט נר מצוה

א) מ"א מ"י פ"ח מהל' אפקורי ביאה הל' ל' סגן לאון קאק טו"ש"ע א"כ ע"י פ"ט ט"ז ע"ג: ב) ג' ד' מ"א פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז' סגן לאון שטו:

רבינו חננאל

ופריק רבינא לא קשיא מתני' לכתחילה אין מעמידין הא דאי עבד העובד לוקמין ואין חוששין דלמא רבעה מרתן לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ותנין האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתיחד ואם נתיחדה דיעבד אין חוששין לה. והחזין לה שאני הכא דמתירא לבוא עליה משום הפסד ממונו. תדע שהוא כך דקתני טיפא נתבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודאי בא עליה. ר' פדת משני מתני' ר' אליעזר היה דאסר והא דתני לוקמין רבני דשרו. דתני בפרה כ"כ שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה ניקחת מן העובדי כוכבים והכמיס ממששין. והחזין ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישי לרביעה ודאי חשודין בפרה כדבר דאמר רבינא בפרה אלא לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה כדבר משום מלאכה כדבר דאמר רבינא בפרה אדומה עודה של שקאין פסולה. פי' עודה חבך שאוגדין אותה בבהמה ודומה לעול שפוסל את הפרה. ר' אליעזר חייש חבבן לא חיישי (ובעגלה) ובכפרת) כתוב אשר לא עלה עליה עול משעה שהעלה עליה פסלה. ובעגלה כתוב אשר משכה בעול. ואמרין בפרה מאי טעמיה ורבנן דלא חיישי משום עודה של שקאין. דמשום ניהא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגיש ישראל ולא ובני לה הכא נמי בשאר בהמות ניהא משום הנאה רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחלה ליכשרו. ורבינא גבי רביעה יצרו תקפו. והררינן לטעמא אחריתי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. ור' אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה מישראל יקחו ולא מן העובדי כוכבים. והחזין לא ס"ד דתנין וכן היה ר' אליעזר דחזין בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קיוחה. ודילמא לא פליגי רבנן ע"י אליעזר

א) ע"י צעיון ערך עד החששי מש"כ צבס הגאומיס ו"ל צפיות עודה ע"י. ב) נראה דל"ל וטעמא דר"א. דכתי שילא דמני שילא מ"ט דר"א וכו'.